No. 1819 Zaterdag 9 November 1918. 35ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4. Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Over een bestaansrecht.

IV.

Wij zijn thans genaderd aan het laatste onzer artikelen over de religieuzen, de „menschen zonder nut voor de maatschappij". De vorige maal belichtten wij den stillen levensarbeid der beschouwende orden, thans willen wij een overzicht geven van de tijdbesteding der werkende orden, van hen, die krachtens hun roeping meer in aanraking komen met de wereld buiten, wier activiteit en levensdaden zich afspelen in het openbaar leven, waarover de wereld dus zelf kan oordeelen, mits zij een open oog en een onbevangen rechtvaardigheidszin heeft.

De werkende orden dragen in hun wapenschild het embleem der naastenliefde, die zich vooral practisch uitbeeldt in hun leven. In de jaren van beschouwende voorbereiding werden in een atmosfeer van innige vroomheid de kiemen ontwikkeld van zelfverloochening en opoffering, deugden, die onder den dauw eener hemelsche genadekracht welig op bloeiden, totdat zij, rijkelijk volgroeid, het eigen ik volkomen wisten te beheerschen en achteruit te schuiven, zoodra het heil van den naaste een zorgzame toewijding, een moeitevolle krachtinspanning van hen opeischte. Met liefde toegerust en in sterkte gestaald, verschijnen zij wederom in de wereld, hun leven en werken voor het heil van den naaste aan God aanbiedend tot uitboeting hunner fouten, tevens als een veilig middel ter zaligheid.

Zij bewegen zich op alle gebied. Weldoende, gelijk eertijds hun Goddelijke Meester, gaan zij overal rond. Waar de menschheid lijdt naar ziel of lichaam, waar behoefte bestaat aan hulp, troost of leniging van smart, men treft er de religieuzen aan.

Een groot gedeelte wijdt zich toe aan de verheven zielzorg. Zij verkondigen den Christus en diens Godsrijk op aarde, dragen die blijde boodschap mee naar verre landen; door prediking der heilige waarheid, wier verkondiging de Zaligmaker aan de Roomsche Kerk heeft toevertrouwd, breken zij het brood des woords, dat uit Gods mond voortkomt, leiden de getrouwen op den veiligen weg naar den hemel, deelen de heilige Sacramenten, de genademiddelen der Kerk voor iederen stand en leeftijd, uit. Handelend naar den welbegrepen parabel van den goeden herder zoeken zij de afgedwaalde schapen op in den woestijn hunner eenzaamheid om ze vol vreugde terug te voeren naar den eenen, waren schaapstal. Een weldoende vader der armen. verzachten zij het droeve leed den gevangenen en brengen zij geestelijken troost en opbeuring aan het ziekbed der lijdenden,

En waar wij als onderdeel der zielzorg de geloofsverkondiging noemden, mogen wij daar niet een bijzonderen lof toezwaaien aan die heldhaftige mannen, die optrokken tot kerstening der heidensche landen om aan die volkeren de weldadige beschaving van het christendom te brengen?

De religieuzen wijden zich toe aan de geestelijke ontwikkeling der menschheid. Met niet te overtreffen zorg en opoffering stellen paters, fraters en zusters hun werkkracht in dienst van het onderwijs der jeugd, strooien zij in de kinderziel, zoo ontvankelijk voor blijvende indrukken, de zaden uit van godsdienst, deugd en wetenschap. Vol medelijden met de arme volkeren, die verstoken zijn van deze geestelijke hulp en wier zielen in het oog van God dezelfde waarde hebben als van hen, die over zulk een misdeeling niet hebben te klagen, verlaten de religieuzen-missionarissen hun land en dierbaren, steken den Oceaan over om onder een brandende tropenzon te midden van een vreemd volk hun arbeid van barmhartigheid en zelfverloochenend geduld uit te oefenen. Door nijpende armoede gedwongen, moeten zij zich vaak tevreden stellen met dompige scholen en haast onderaardsche lokalen, waarin licht en versche lucht al weifelend binnentreden. Wie zich indenkt, hoe daar menschenlevens worden gesleten in verdienstvolle jeugdvorming, zonder aardsche ontspanning of wereldsche genoegens, zonder te arbeiden voor een stoffelijk loon doch voor den onvergankelijken, hemelprijs, zal de waarde der religieuzen voor het maatschappelijk leven niet durven ontkennen.

Doch de religieuzen bakenen hun onderwijsarbeid niet af bij de grenzen der jeugd. Seminariën, kloosterscholen, gymnasia en handelsscholen, universiteiten zelfs richten zij op om hun wetenschappelijke leiding dienstbaar te maken aan studielustigen, en hen, die dorsten naar wetenschap. In zijn „Kerkgeschiedenis van Nederland vóór de hervorming" prijst de anti-papistische historicus Moll de Benedictijnen om hun onderwijsbemoeiingen in Nederland en Duitschland en wordt hun streven om de wetenschap tot gemeengoed van alle volksklassen te maken, door hem hoogelijk gewaardeerd. De Middeleeuwsche abdijen, waar tevens gedoceerd werd, als die te Egmond, op Ameland, te Rijnsburg en Reichenau, alsmede de nog bestaande te St. Gallen, Fulda en Montecassino, behoefden volgens niet-Roomsche geleerden voor de leekeninrichtingen de vlag niet te strijken.

De Dominicanen, aan wier spits St. Thomas van Aquino en Albertus Magnus stonden, gaven in hun tijd richting aan de wijsgeerig-theologische studiën. Al wat naam had op wetenschappelijk gebied, kwam te zamen aan de Parijsche universiteit, waar St. Thomas zijn katheder bezat, om aan de voeten van dien leeraar gezeten, rijp-ervaren levenswijsheid op te doen.

En tot nu toe hebben de zonen van St. Dominicus dien rijken schat voortgedragen, de eeuwen door. De universiteiten te Rome, Manilla, Freiburg en Jeruzalem staan daar aan het firmament der wetenschap als lichtende sterren, wier glans straalt over de geheele wereld.

De leden der Societeit van Jezus hebben hun beste krachten ingezet voor de godsdienstige, zedelijke en verstandelijke ontwikkeling der menschheid.

Alle takken van wijsheid en wetenschap worden door hen beoefend. Namen als Suarez, Bellarminus, Kleutgen, Lehmkuhl, Cathrein, Pesch, Vogels, Jonckbloedt en van Kasteren hebben een goeden klank ook in het kamp van andersdenkenden. De paters Hagen, Laïs en Secchi waren sieraden der Vaticaansche sterrenwacht.

Hun hoogescholen zijn beroemd, hun gymnasia geëerd, hun tijdschriften alom verspreid. Noemen wij slechts het werk der Bollandisten, het Duitsche „Stimmen aus Maria-Laach", de Hollandsche „Studiën," over welks „Hervormingsnummer" de protestantsche predikant Ds. Drijber op het jongste congres hunner modern-theologen gezegd heeft, dat het „in menig opzicht verrassend was voor de Protestanten," „dat het zich kenmerkte door sobere wetenschappelijkheid, waardigheid en ernst."

Wij zouden aldus nog lang kunnen doorgaan, doch willen de belichting der onderwijspraestaties eindigen met de vermelding van twee feiten, die enkele maanden geleden zijn geschied en die helder aantoonen, hoe hoog hun bekwaamheid en werkkracht „ten algemeene nutte" worden aangeslagen.

De Japansche Regeering heeft aan pater Mc. Neal S. J., gegradueerd aan de Georgetown University te Washington, een leerstoel in de Engelsche literatuur aangeboden aan de Keizerlijke Universiteit te Tokio. En de Engelsche Regeering rangschikte de onderwijsinrichtingen „St. Benedictus" en „Campion-Hal", te Oxford, resp. door Benedictijnen en Jezuïeten bestuurd, officieel onder de Universiteiten des lands.

De lijdende menschheid heeft nooit te vergeefs aangeklopt bij de kloosterlingen om hulp en verzorging. Het woord van den Meester: „Wat gij den minste der Mijnen hebt gedaan, dat hebt gij Mij gedaan," is vooral voor de zusters van liefde niet ijdel gesproken. In ziekenhuizen en hospitalen dwalen zij rond als stille weldoensters; met engelengeduld verzorgen zij de meest afzichtelijke kwalen, haar natuurlijken tegenzin onderdrukkend. De wenschen harer verpleegden trouw vervullend, ja zelfs voorkomend, verdragen zij de door ziekte en onbehagen toegespitste nukkigheid der lijdenden, vaak de grove ondankbaarheid van degenen, aan wie zij vol zelfverloochening haar liefdevolle zorgen hadden gewijd. Sectarische haat heeft de religieuzen uit verschillende landen verjaagd o. a. uit Frankrijk, Portugal en Mexico, doch dezelfde man, die de uitdrijvingsdecreten teekende, Combes, riep aan het ziekbed zijner vrouw een verbannen liefdezuster terug. Nog onlangs heeft de Chineesche Regeering de zorg voor een groot staatshospitaal te Peking aan de zusters van barmhartigheid opgedragen. De melaatschen, de geslagenen en verstootenen der maatschappij, vinden een schuilplaats in de gestichten, voor hen bijzonderlijk opgericht. Daar worden zij verpleegd door religieuzen, die niet schromen haar volle toewijding te schenken aan deze ongelukkigen, door de wereld geschuwd en vermeden. Het gevaar der besmetting tellen deze zusters niet, ofschoon meermalen een trouwe verpleging 'n jeugdig-bloeiend leven als offer heeft geëischt. Wij herinneren hier slechts aan den heldhaftigen apostel der melaatschen van Molokaï, (Hawai) pater Damiaans, aan de religieuzen-slachtoffers van Suriname. Welk een een verheven zielskracht en hooge graad van zelfverloochening voor de verpleging vereischt worden, daarvan kan zich elke bezoeker van het eenzame, afgelegen Zaquito overtuigen. In dit licht beschouwd, kan men zich het verdienstelijk leven indenken van zuster Marianne, de laatste der heldinnen van Syracuse, die naar Molokaï vertrok en daar in Juli van dit jaar overleed in den ouderdom van 82 jaar.

Arme en verwaarloosde kinderen begroeten in de religieuzen een liefdevolle moeder, voor weezen trachten zij het gemis der ouders aan te vullen, vondelingen nemen zij in de gestichten op om ze op te voeden tot degelijke leden der maatschappij. Aan blinden- en doofstommen zorg besteden zij met taai geduld hun energie en werkkracht om hen kunstmatig datgene aan te leeren, waarvoor natuur de vermogens weigerde of deze te zwak mededeelde.

Krankzinnigen, die zoozeer het mensch-verheffende, het gebruik der rede, missen, behoeven in dien treurigen toestand niet onverzorgd door het leven te gaan; de religieuzen strekken de hand van ontferming over hen uit. Vrouwen en meisjes, die in haar leven een misstap hebben begaan, ontmoeten zusters van barmhartigheid om haar weer op het goede pad terug te brengen. Tuchtscholen en verbeterhuizen, aan de zorg van religieuzen toevertrouwd, hebben de misdadige jeugd omgevormd tot degelijke mannen van karakter en deugd.

Overal treft men de gesmade religieuzen aan, zelfs hoog in de Alpen, waar op den St. Bernard verongelukte toeristen door afgerichte honden worden opgespeurd om in het klooster een liefdevolle verpleging te ondervinden.

De geest van een H. Joannes de Deo, een S. Vincentius a Paulo en zoovele anderen leeft nog onder de religieuzen voort.

En wat te zeggen van de klacht, dat zij „vaderlandslooze internationalen" zijn? Heeft de huidige oorlog niet juist het tegendeel bewezen? Overal, in alle landen gaven de religieuzen onmiddellijk gehoor aan de roepstem hunner regeering, ook wanneer deze onrechtvaardig was en hun vreedzaam standskarakter schond door in de gezalfde hand de moordende wapenen te drukken. Zij verlieten de stille eenzaamheid des kloosters, ja lieten hun verre missies achter om na een groote zeereis hun vaderland te kunnen helpen.

Meer dan 2000 Capucijnen dienen in de legers der Entente; Italië telde 1100 paters Franciscanen onder de wapenen benevens vele broeders. Dertien hunner kloosters alleen in dat land werden voor militaire doeleinden afgestaan. In Frankrijk zijn reeds 3000 priesters gesneuveld, waarvan de religieuzen er zeker de helft betreuren. De Duitsche Congregatie van Steyl had in Juli ruim 1800 man in het veld staan. Als eenvoudig soldaat, als luitenant of kapitein, bij alle wapenen treft men hen aan: als infanterist, kanonnier, vlieger zelfs; hun zorgen voor de ambulance zijn onovertroffen. De Fransche regeering — om bij deze alleen te blijven — heeft de verdiensten der religieuzen in het openbaar erkend en geëerd. Zuster Gabrielle, overste van de Vincent á Paule-zusters, werd door president Poincaré zelf gedecoreerd; 17 zusters van de St. Jozefscongregatie ontvingen van het Gouvernement de hoogste oorlogsonderscheidingen; een Capucijn, pater Laurent, werd door Clemenceau gedecoreerd met het Legioen van Eer onder deze woorden: „Pater, ik heb niet de eer Capucijn genoemd te kunnen worden, doch ik weet, dat gij uit mijn hand het kruis zult aannemen, dat Frankrijk u schenkt." En aan een Jezuïet, bij het vliegcorps ingedeeld, werd na enkele vluchten hetzelfde Legioen op de borst gespeld.

Deze feiten zijn geput uit één der laatste afleveringen van de „Catholic Advance." Zij spreken duidelijk genoeg.

Wij hopen door deze stukken voldoende te hebben uitgelegd het „nut der religieuzen voor de maatschappij", waardoor tevens hun bestaansrecht en-reden klaar is belicht.

De Paus en de Vrede.

Nu het niet meer gewaagd is te zeggen, dat de oorlog teneinde loopt, nu overal reeds wapenstilstand is gesloten, is het wel de moeite waard, de vredesnota van Paus Benedictus XV, die Hij op 1 Aug.

Een mooie rit.

Om nu eens echt van een autotocht te genieten moet men in Amerika wezen. Daar heeft men de noodzakelijke voorwaarden voor een flinken rit; groote afstanden, goede wegen en eerste klas auto's. De Amerikanen zijn er zoo heelemaal op ingericht!

Gaan we naar de Noordpool? was mijn eerste vraag, toen mijn vrienden me inbakerden voor een autotocht.

Over m'n demietje trokken ze me nog een duffel aan, zetten me een muts op, gaven me een flinken das om, deden me dikke handschoenen aan en wierpen me toen nog een zware reisdeken over de knieën.

Hé, waar is dat nu allemaal voor noodig? 't Is toch zoo'n heerlijk zoet voorjaarsweer!

Anders loop je een leelijke kou op, was het antwoord. Om van een autotocht te genieten moet men warm zitten en den scherpen wind niet voelen.

Of ze gelijk hadden!

Voort vlogen we op echte dikke worstwielen over de zachte asfaltwegen. Geen schokken of schudden, maar glijden als op scherpe schaatsen over 't gladde ijs. En met een vaartje! dat de reisdeken telkens opensloeg en ik dankbaar m'n muts nog wat vaster over de ooren trok.

Wat zijn die Amerikanen toch praktische kerels! Wie had nu kunnen denken, dat je op zulk een heerlijken lentemorgen je winterjas hoog noodig zou hebben.

De omstreken van Washington doen niet onder voor die van New York. De Potomac vervangt den Hudson, terwijl het terrein minstens even heuvelachtig is en zeker zoo boschrijk.

In Europa trekt u het oude aan, de geschiedenis van vroeger eeuwen. De Nieuwe Wereld is nieuw en heeft nog geen geschiedenis, tenzij die van haar wording en ontwikkeling.

Zoodra men buiten Washington komt, treft het u, hoe sterk die stad zich steeds maar uitbreidt. Rondom vindt men bosschen, en in die bosschen hier en daar een opengehakt vierkant, waar huizen staan in regelmatige orde en de wegen zijn doorgetrokken in dezelfde lijn als de straten der stad. Over een paar jaar ziet men daar weer een nieuwe wijk, die heel netjes aansluit bij de oude stad, zonder dat men ook maar iets kan merken, dat dit huizencomplex regelmatig gegroeid is uit alleenstaande villa's midden in een bosch.

Maar de praktische kijk op de dingen ziet in Amerika nog verder vooruit.

Ook de toekomstige pleinen en parken zijn in het uitbreidingsplan opgenomen.

Dat is het geheim van Amerika's stedenschoon.

De reuzenparken zijn niet aangelegd door jonge boompjes op een kale vlakte te planten en er de eerste tien jaren een schaduwloozen stokkenwinkel van te maken, neen, men grijpt daar een brok levende natuur met heuvels en rotsen, beken en watervallen, een heel bosch vol prachtige boomen, zet er een muur om, en klaar is het park.

Nu liggen die parken nog ver buiten Washington, maar over een paar jaar komen ze midden in de stad.

O, hoe heerlijk was het te rijden onder die eeuwenoude eiken, olmen, beuken, platanen. Alsof men midden in een oerwoud was, zoo dicht stonden ze op elkander. En dan opeens midden in het donkere bosch een helderen lichtplek vol kleurige bloemen met een schilderachtig landhuis tot achtergrond. Dan weer een lange laan die, als door een verrekijker, u uitzicht gaf op Washington's Kapitool en Obelisk. De breede Potomac kromde en slingerde zich wild door het landschap heen, brak de vlakte af en liet de heuvelen hooger klimmen langs zijn steilen oever. Zeldzaam mooi is de natuur, vol rijke wisseling, nooit eentonig, maar hoog en laag en diep, ver weg in nevelen samenvloeiend.

Nooit heb ik geweten, dat Amerika zoo rijk was aan natuurschoon! En alles zóó dicht bij de steden, dat men er makkelijk komen kan en in weinig dagen heel veel moois kan genieten.

Waar m'n vrinden me allemaal heen brachten?

Ik en weet het niet.

Een flauwe herinnering heb ik nog aan *Soldiers Home*, een prachtig park met een groot Tehuis voor gepensioneerde en invalide soldaten. *Mount Vernon* met woonhuis en graf van George Wasgington wordt als een

1917 de wereld inzond, nog eens in het geheugen te roepen. De geheele wereld weet, dat Z. H. strikt neutraal is gebleven in dezen oorlogsbrand en dat Hij bij het neerschrijven Zijner nota zich alleen heeft laten leiden door de inzichten van strenge, onkreukbare rechtvaardigheid. Steunend op de beginselen van het eeuwig recht, welks zedelijke waarde door geen weldenkend mensch betwist wordt, gaf Hij de volgende grondslagen aan, waarop een blijvende, rechtvaardige vrede moet gesloten worden, wil hij deze beide karaktertrekken dragen:

Nu de Entente te zamen met Amerika overal de vredesvoorwaarden voorschrijft, is het van belang te zien in hoeverre deze voorwaarden overeenstemmen met of afwijken van het vredesprogram des Pausen. Vooral de neutralen zullen hiervoor een open oog hebben. Z. H. schreef in Zijn nota het volgende, waarin wij enkele punten hebben gecursiveerd.

„Als fundamenteel punt sta voorop dat in de plaats van de materieele kracht der wapenen, de zedelijke macht van het recht moet worden gesteld, waaruit volgt een rechtvaardige overeenkomst voor allen tot een gelijktijdige en wederkeerige vermindering der bewapening volgens regelen en waarborgen welke noodig en voldoende zijn, om in elken Staat de openbare orde te handhaven. Vervolgens moet, ter vervanging der legers, het instituut van scheidsgerecht worden aangenomen, op die wijze, dat gezamenlijk kan worden opgetreden tegen den Staat, die zou weigeren internationale quaesties aan arbitrage te onderwerpen, of zich bij beslissingen van een zoodanig scheidsgerecht neer te leggen.

„Is eenmaal de heerschappij van het recht aldus gegrondvest, dan moet men elke belemmering voor het verkeer tusschen de volken wegnemen door, eveneens *volgens vast te stellen regelen de ware vrijheid en gemeenschappelijkheid der zeeën* te verzekeren, wat, eenerzijds talrijke oorzaken van strijd uit den weg zou ruimen, anderzijds aan allen nieuwe bronnen van voorspoed en vooruitgang zou openen.

„Wat de schadeloosstellingen en oorlogskosten betreft, zien Wij *geen andere oplossing*, dan een *algeheele en wederzijdsche kwijtschelding*, die ten overvloede zou gerechtvaardigd worden door de ontzaglijke voordeelen uit de ontwapening te trekken; en zulks te meer wanneer men de slachting niet enkel om economische redenen ging voortzetten. Indien voor bepaalde gevallen tegen dit principe bijzondere motieven zijn aan te voeren, dat men die dan met rechtvaardigheid en billijkheid overwege.

Maar deze vreedzame overeenkomsten met de daaruit voortvloeiende onmetelijke voordeelen *zijn niet mogelijk* zonder een *wederkeerige teruggave* der thans bezette gebieden. Daaruit volgt voor Duitschland de *algeheele ontruiming van België* onder waarborgen zijner politieke, militaire en economische onafhankelijkheid tegenover welke macht ook, en *eveneens de ontruiming van het Fransche grondgebied*; van de zijde der andere oorlogvoerenden moeten op *gelijke wijze de Duitsche koloniën* worden teruggegeven.

Wat de territoriale vraagstukken betreft, zooals die bijv. tusschen Italië en Oostenrijk, tusschen Duitschland en Frankrijk punten van geschil uitmaken, moet men de hoop koesteren, dat de strijdende partijen met het oog op de onmetelijke voordeelen van een duurzamen vrede met ontwapening, deze quaesties in *verzoeningsgezinden geest zullen onderzoeken*, daarbij, naar mate van wat rechtvaardig en mogelijk is, rekening houdend, zooals Wij reeds eerder gezegd hebben, met de aspiraties der volken en de meer bizondere belangen in overeenstemming brengend met het algemeen welzijn der groote menschelijke gemeenschap.

Een gelijke geest van billijkheid en rechtvaardigheid zal het onderzoek der overige territoriale en politieke vraagstukken moeten leiden; met name herinneren wij daarbij aan Armenië, de Balkan Staten en die gewesten, welke behoorden tot het oude koninkrijk Polen, dat in het bizonder door zijn edel historisch verleden en zijn tijdens dezen oorlog ondervonden rampen, met reden de sympathie der volkeren heeft gewekt."

De vrijheid der zeeën.

De oorlogsraad der Entente, die te Versailles bijeen gekomen was om de wapenstilstandsvoorwaarden, aan Duitschland op te leggen, te bespreken, kan zich thans, na de aanname daarvan door laatstgenoemd rijk, bezig houden met de vredesvoorwaarden. Nu gelooven wij, dat Amerika en de Entente ten opzichte van hun eischen aan Duitschland wel tot overeenstemming zullen komen, ofschoon de koloniënkwestie nog heel wat moeilijkheden ter oplossing zal geven, waarover een volgende maal.

President Wilson plaatste op zijn 14-hoofdig vredesprogram als 2de punt; „de absoluut vrije vaart op de zeeën buiten de territoriale wateren van ieder land zoowel in tijd van vrede als in tijd van oorlog." Lloyd George was minder algemeen, sprak niet van zeeënvrijheid, doch alleen, dat de „Dardanellen een internationale engte zouden vormen."

Z. H. Benedictus XV schreef in Zijn nota van 1 Aug. 1917, dat men elke belemmering voor het verkeer tusschen de volkeren moest wegnemen door „eveneens volgens vast te stellen regelen, de ware vrijheid en gemeenschappelijkheid der zeeën te verzekeren."

Nu is de vrijheid ter zee een kwestie, die reeds lang hangende is. Bij den vrede van Parijs in 1856 werd de kaapvaart verboden, een internationale regeling, die Engeland in dezen oorlog gewoonweg met voeten heeft vertreden en waardoor het oorzaak werd van den duikbootoorlog. En toch had ook Engeland den vrede van Parijs onderteekend.

Hieruit blijkt dus, dat John Bull soms ook geen bezwaar heeft om een verdrag als een vodje papier te behandelen. De Dardanellen werden gesloten voor oorlogsschepen, doch bleven open voor den handel.

Deze maatregel, toen tegen Rusland genomen, om diens Zwarte Zeevloot uit de Middellandsche Zee en zoo uit de buurt van Egypte en Britsch Indië te houden, heeft zich aan Engeland in dezen oorlog gewroken. De Dardanellenforten hebben de Gallipoli-miserie teweeggebracht en belet, Rusland aan deze zijde te steunen tegen Duitschland, en het graan uit de rijke Zwarte-Zeeprovincies langs dezen kant te verschepen.

Thans zijn de Dardanellen geopend en door de zee van Marmora en den Bosphorus krijgt men vrijen toegang tot de Zwarte Zee en die van Azov.

Er zijn echter nog meer zeeën, die zoodanig onder controle staan, dat van een „algeheele vrijheid" en „gemeenschappelijkheid" nu juist geen sprake is. Niet alleen Duitschland, doch ook alle andere landen, Amerika incluis, hebben dien last van tol of afloeren ondervonden en vóór de Yankees ten oorlog togen, had Wilson reeds tegen Engeland's optreden ter zee geprotesteerd. Begin November 1914 sloot Brittanje de Noordzee af; alle schepen, ook Amerikaansche, moesten een omweg maken en eerst zijn havens aandoen om onderzocht te worden, de post der neutralen werd brutaalweg geopend en het briefgeheim geschonden; maatregelen, die Wilson in een nota van Febr. 15 streng gispte.

Thans heeft Wilson als tweede punt op zijn vredesprogram staan: „de algeheele vrijheid ter zee in oorlog en vrede" en de president weet, dat dit iets is, wat allen volkeren buiten Engeland uit het hart is gegrepen. Maar welke regelen zal men vaststellen, opdat die vrijheid in tijd van oorlog vooral gewaarborgd is? Wie de wereldkaart eens overziet, zal bemerken, dat Engeland de meeste, zoo niet alle zeeën beheerscht en controleert. De Noordzee en het Kanaal liggen onder zijn macht. Rusland, Duitschland, de Scandinavische rijken, Nederland, België en Frankrijk zijn in geval van oorlog met Engeland hun vrijheid ter zee kwijt. Gibraltar en Suez vormen de sleutels der Middellandsche Zee, waardoor Spanje, Frankrijk, Italië, Oostenrijk en de Balkan Staten in bedwang kunnen worden gehouden, terwijl Malta en Cyprus prachtige steunpunten en voorraadplaatsen zijn voor zijn vloot.

Aan den uitgang der Roode Zee ligt Perim en Britsch Somaliland en men is de straat van Babel Mandeb nauwelijks uit, of het versterkte Aden en het eiland Socotora getuigen van de Britsche macht. Bombay, Ceylon en Calcutta vormen de hoekverdediging van Engelsch Indië. Singapore sluit de Straat van Malakka af, Honkong en Wei-hai-wei waken over de Chineesche Zee. Australië en Zuid-Afrika sluiten den Indischen Oceaan in, terwijl Somaliland Zanzibar, Durban, Kaapstad, St. Helena, de Goudkust en Gibraltar als het ware een keten slaan om Afrika. Engeland en Canada, de Falkland-eilanden en de Kaap de Goede Hoop vormen de vier hoekpunten, waarbinnen de Atlantische Oceaan ligt; ze zijn alle vier in Britsche handen. Bovendien liggen de Bermuda- en Bahama-eilanden, Jamaica, Barbados, Trinidad en Britsch Guyana als een afsluitboog voor Centraal-Amerika, West-Indië en Venezuela. Den Stillen Oceaan overheerscht het door een menigte van eilandengroepen, waarvan wij o. a. noemen de Gilbert, Christmas, Tonga, Cooks en Pitcairns-eilanden, Nieuw-Zeeland en Australië.

Ziedaar Engeland, de beheerscher der zeeën. Op al deze punten heeft hij een vlootmacht gestationeerd, die — zeker in tijd van oorlog — de macht van het Britsche rijk zal handhaven. Thans, zegt Wilson, moeten de zeeën vrij worden, ook in oorlogstijd. En de president is er de man niet naar om zich van zijn stuk te laten brengen; hij weet, wat hij wil en wat hij kan. Gesteund door de andere naties zal hij zijn programpunt uitwerken en doorvoeren.

Maar de vrijheid der zeeën zal, zooals ook de Paus gezegd heeft, „aan regelen moeten worden vastgelegd" en bovendien moeten *gewaarborgd worden*. Engeland vooral zal dus waarborgen moeten geven, dat het ook in oorlogstijd zijn opperheerschappij niet zal misbruiken.

Waarin deze waarborgen bestaan, in afstand of internationaliseering van enkele dezer bezittingen, in verbod van vlootsteunpunten met internationale controle, in het recht van troepen- of schepenbezetting door enkele landen als tegenwicht, wij zullen het afwachten. Maar dat Engeland's zeeheerschappij een gevoeligen knak zal krijgen, is onze vaste overtuiging.

En dan zal billijkheidshalve met het militarisme te land ook het navalisme ter zee tot het verleden behooren.

Wapenstilstand.

Parijs 7 November.

De Duitschers en de geallieerden sloten een wapenstilstand hedenmorgen om elf uur; de vijandelijkheden werden hedenmiddag om twee uur gestaakt.

Dit telegram, dat draadloos Donderdagmiddag over de geheele wereld geseind is, heeft in de harten van honderden millioenen een bovenmatige vreugde verwekt. De geheele wereld juicht en jubelt, want al is de vrede er nog niet, de kanonnen zwijgen, mitrailleusen, bommen en mijnenwerpers, handgranaten en geweren, ze worden opgeborgen en er zullen er weinigen zijn, die meenen, dat het slechts een tijdelijke maatregel is. In schier allen leeft de gegronde hoop, ja de zekerheid dat het bloedbad, hetwelk ruim vier jaren duurde, is afgeloopen, dat geen dood meer dreigt noch te land, noch uit de lucht, noch in het water.

Duitschland heeft de voorwaarden voor den wapenstilstand aangenomen. En dit zegt alles. Nu Duitschland, door zijn bondgenooten verlaten, in de ongunstigste omstandigheden, alleen staat en den strijd onmogelijk vol kan houden, nu het bovendien de zware voorwaarden van den wapenstilstand heeft aangenomen, kan haast niemand zich indenken, dat het de wapenen weer zal opnemen na het doen afspringen der onderhandelingen. Dit zou immers den toestand slechts verergeren.

Ofschoon niet officieel gemeld, schijnen de voorwaarden voor den wapenstilstand volgens de draadlooze berichten te zijn: Ten eerste: Duitschland moet zijn troepen terugtrekken tot 30 K.M. achter den rechter Rijnoever (dus aan de over zijde van den Rijn ten opzichte van Frankrijk) met achterlating van zijn militaire voorraden. Hiermee zijn dus bedoeld kanonnen, munitie, kortom alle oorlogsmateriaal. Van het bezetten der vestingen aan den Rijn door de geallieerden wordt thans niets gemeld. Ten tweede: Overgave van de Duitsche *oorlogs*vloot (gelijk wij vorige week dus terecht hebben gemeend) benevens alle onderzeeërs en het eiland Helgoland. Zijn dit de officieele voorwaarden — natuurlijk zijn er nog meer — dan hebben de geallieerden hooge troeven als waarborgen in hun handen. Wij stellen ons den toestand in dat geval aldus voor: Duitschland trekt al zijn manschappen uit België en Frankrijk zoo snel mogelijk terug over Straatsburg, Metz, door Luxemburg en over Luik; laat al zijn oorlogsmateriaal in België en Frankrijk staan. De troepen begeven zich naar de aangewezen plaats, 30 Km. over den Rijn.

Volgens de tot nu toe gepubliceerde berichten is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat de geallieerden ook blijven in de posities, die zij thans innemen, mogelijk bezetten zij geheel België en Frankrijk, misschien zelfs gaan zij Duitschland in tot aan den Rijn, ofschoon dit laatste, tenzij bedongen, geen „fair play" zou zijn. Immers na een wapenstilstand, zoo deze afspringt, behooren, strikt genomen, de partijen in den vorigen toestand hersteld te worden. Wij zullen echter zien.

De ontruiming van België en Frankrijk zal nu het werk van enkele dagen zijn; 'n paar stevige dagmarschen, zooals na de inname van Luik, brengen de Duitsche soldaten spoedig in de „Heimath" terug en dan kunnen de vredesonderhandelingen beginnen.

Duitschlands bondgenooten zijn hem alle voorgegaan; eerst sloot Bulgarije wapenstilstand, reeds weken geleden, daarna Turkije op 31 October te Mudros, op het eiland Lemnos. Alle voorwaarden zijn nog niet bekend gemaakt, doch drie ervan luidden: Ten eerste, vrije doortocht van de vloten door de Dardanellen en den Bosphorus; ten tweede, bezetting van deze beide engten, teneinde de vrije vaart te verzekeren, ook in de Zwarte Zee. Dit laatste zal voor de Bolsjewiki minder aangenaam zijn. Ten derde, onmiddellijke vrijlating van alle Engelsche krijgsgevangenen.

Oostenrijk heeft volgens Parijs den 3en November de wapenstilstandsvoorwaarden aangenomen en 's middags om 3 uur geteekend. Generaal Diaz heeft ze den Oostenrijkschen opperbevelhebber voorgelegd, die beloofde het Italiaansch gebied te zullen ontruimen. Wij laten deze voorwaarden in een afzonderlijk artikel hierachter volgen.

De toestand in de landen, waarover Karl nog kort geleden Keizer was, is ontzettend. Hongarije heeft zich losgescheurd en een Nationalen Raad ingesteld, waarvan het Uitvoerend Comité de regeering aanvaardt. Graaf Karolyi en Johan Havik zijn Minister; de eerste had bericht ontvangen, dat Keizer Karl de Regeering ontsloeg van haar eed van trouw aan den Keizer; tevens verzocht de vorst aan alle autoriteiten te Budapest af te treden en zonder stoornis te geven aan de revolutionairen zich te verwijderen. Aartshertog Joseph, die zich daar bevond, keerde ijlings naar Weenen terug. Graaf Tisza, de vurige Hongaar, die zeer veel voor zijn land gedaan heeft, is op laaghartige wijze vermoord. Door wien?

Kroatië, Slavonië (deelen van Zuid-West-Hongarije) en Dalmatië (het Oostenrijksche land ten Westen van Bosnië) hebben zich aaneengesloten tot één eigen Koninkrijk; de nieuwe Hongaarsche regeering stond de haven Fiume af aan Kroatië; het gemeentebestuur aldaar trad af in alle kalmte en werd veiligheidshalve, door een wacht geëscorteerd, naar buiten geleid.

De Oostenrijksche vloot in Pola (Oostenrijksch kustland) is overgegeven aan de Zuid-Slaven, volgens Londen, terwijl Rome erbij vermeldt, dat de geallieerden reeds in Pola zijn en er een Oostenrijkschen kruiser „Viribus Unitis" hebben tot zinken gebracht. Alle kruisers der vloot, zeker de getorpedeerden, schijnen dienzelfden naam te dragen.

Triëst loopt vol met Oostenrijksche vluchtende soldaten; de openbare gezondheidsdienst heeft daarom, volgens een kabelbericht, een torpedoboot naar Venetië gezonden om aan de geallieërden te verzoeken de stad te komen bezetten, aan welke invitatie nog denzelfden dag met vreugde zou worden voldaan.

De Czecho-Slowakken hebben zich ook losgescheurd en te Praag een Nationaal Comité bijeengeroepen. Deze heeren hebben het Duitschland den laatsten tijd wel lastig gemaakt: zij sneden den spoorweg Hamburg-Konstantinopel, — waarschijnlijk dezelfde lijn als Berlijn-Weenen — af, stalen al het Duitsche rollend materiaal aan de Boheemsche grens, namen treinen met oliëvoorraden, uit Roemenië komend, in beslag en hinderen de Duitsche Bohemers, die zich bij Oostenrijk hebben aangesloten. Een hunner afgevaardigden, mijnheer Grenes, zetelt thans ook te Versailles.

Nog wordt gemeld uit Bern dato 8/11, dat men de tijdelijke bezetting van Hongarije door de geallieerden verwacht. De Fransche cavallerie was dezer dagen reeds bij Belgrado en heeft nog slechts den Donau te passeeren om in de onmetelijke Hongaarsche laagvlakte te komen. Ook verluidt het, dat de Entente beschikt over het geheele Oostenrijksche spoorwegnet.

De Italianen, die juichen om hetgeen de grootere broers gedaan hebben, zullen thans wel in Trente zijn, waar zij in drie jaar nooit konden komen. Thans is 't een militaire wandeling zonder hinderlijken. De laatste dagen vóór het staken der vijandelijkheden namen de Italianen massa's krijgsgevangenen en kanonnen; van af het begin van het offensief 500.000 krijgers en 5000 kanonnen. In Albanië hebben Italiaansche troepen Skoetari bezet.

Bulgarije heeft weer een nieuwe crisis. Kroonprins Boris, sinds 3 October koning, heeft afstand gedaan van den troon; een nieuwe regeering is gevormd te Tirnowa door Stambuliwski, het hoofd der boeren of agrariërs, die over een 40,000 man troepen schijnt te kunnen beschikken. 't Kon daar ook wel eens worden evenals in Turkije.

---

nationaal pelgrimsoord bezocht.

Arlington, het Nationaal Kerkhof, is zóó uitgestrekt, dat men er wel een heelen morgen in kan doorbrengen. Men vindt er de eeregraven der helden uit den Vrijheidsoorlog. Een reuzenmonument voor de *Onbekende Dooden*, te verminkt om erkend te worden, maar toch geëerd. Een amphiteater, waar de namen van beroemde helden worden vereeuwigd, maar dat vooral gebouwd is om plaats te geven aan de duizenden en duizenden, die op *Decoration Day* de godsdienstoefeningen komen bijwonen hier op het Doodenveld. Het Anker der *Maine* wordt als een eerebuit bewaard, maar ook werd voor de gevallen Spanjaarden een monument gesticht. Om niemand te vergeten werd een eerezuil opgericht voor soldaten en zeelieden, en nog een mooi beeldhouwkundig bewerkt gedenkteeken gewijd aan alle gevallen helden. De officieren hebben hun afzonderlijke rustplaats; bonkige blokken graniet vermelden allen hun naam, soms verheft zich een massief kruis, heel enkel ziet men ook een bronzen plaat met portret in lauwerkrans. De soldaten rusten in lange rijen als een regiment van den dood. Gelijk gekapte steenen, allen precies hetzelfde, dragen hun naam. Geen hoogten, geen grafheuvels; vlak is de vlakte waar de doodensteenen staan als in legerorde geschaard.

Een sterk organiseerende geest heeft over dit doodenpark den somberen ernst gelegd des doods; eenheid en gelijkheid werd bewaard onder alle helden; waar zij geëerd werden en verheerlijkt, geschiedde dit voor allen tegelijk. De droeve klacht, die rond waart over de graven en opklinkt uit de monumenten van ruwe steen, herhaalt slechts steeds den doodenzang: Gebroken is de kracht, gevallen is de sterke.

Maar, mijn lieve Hemel, wat gebeurt er nu!?

Mijn chauffeur was een eerbiedwaardige Iersche Landedelman, oud en grijs. Of de dood hem op de hielen zat, zoo jakkerde hij er opeens van door. Stram over het stuurrad gebogen, sterk voor zich uitkijkend, vloog hij de hoogte naar omlaag, den Potomac tegemoet. En met hem alle auto's uit den omtrek. Een woeste wedren was het, alsof het ging om een paar miljoen. Begrijpen deed ik er niks van, ernaar vragen durfde ik evenmin. Als de oude zoo gebogen zat en spoed zette, mocht men hem niet lastig vallen, dat kon gevaarlijk zijn. Ik vreesde, dat het nu al niet zonder gevaar was. De toeloop der auto's was te groot en hun snelheid niet meer te controleeren. Maar wij waren de eersten, en bleven het.

Als in triomf sprong mijn vriend uit den auto vlak bij den Potomac en opende het portier. „Daar, daar!!" Een verrekijker had hij al in z'n hand en duwde me dien toe. Er was iets te zien, dat begreep ik. Maar wat?

Een watervliegtuig!

„Zie je, zoo m'n ouwe getrouwe, had ik niet zoo'n spoed gezet, dan hadden we nooit zoo'n mooie plaats kunnen veroveren, vlak tegenover het landingsstation. Een watervliegtuig te zien landen is ook voor een Amerikaan nog een buitenkansje."

Wat ik mijn vriend dankbaar toeknikte!

Met snorrenden motor daalde het vliegtuig in breede cirkelgangen, vloog in de richting van de rivier en raakte met z'n staart het water, woest voortvliegend als een kwaadgeworden zwaan. Langzaam, langzaam daalde nu het voorstuk en statig als een stoomboot voer het vliegtuig op den Potomac, zijn schepprad als schroef gebruikend.

Nu naar het vliegkamp!

Het sein was gegeven en alle auto's zetten het weer op een drafje.

Er was een vlieger gezien.

Ja, daar kwam hij, maar zoo snel, alsof hij uit de wolken viel, vlak boven ons hoofd. Zijn schroef raakte de toppen der boomen; we kregen een gevoel, of er een vreeslijk ongeluk gebeuren ging.

Maar alles was bluf! Een kunstpraestatie was het om den Franschen Officierleermeester te overtroeven.

De vlieger raakte bijna den grond, en was al weer een paar honderd Meter hoog, werd bijna onzichtbaar, tuimelde naar beneden, vloog met één vleugel opwaarts en één omlaag dus op zij, of heelemaal met het hoofd naar beneden, kortom liet aan een ieder zien, dat hij zijn machien volkomen meester was en volstrekt niet onderdeed voor de dolste en koenste sprongen van den besten Europeeschen vlieger.

W—.

Wie het raadsel over den troonafstand van den Duitschen keizer kan oplossen, verdient een saluut. Wij zullen ons er niet aan wagen, doch geven alleen de vier telegrammen weer, daarover ontvangen; iedereen kan dan zelf uitzoeken.

Parijs meldde den 2en, dat de „Temps” met groote letters berichtte: De abdicatie van den Keizer is een voldongen feit, doch men wacht met de officiëele publicatie tot een gunstig oogenblik.

Denzelfden dag berichtte Parijs: Keizer Wilhelm weigert af te treden, heeft ...heil gezocht in het groote Hoofdkwartier na een vergadering van den oorlogsraad, waarin over zijn aftreden was geredetwist; in de politieke kringen te Berlijn heeft deze weigering een slechten indruk gemaakt.

Parijs 3 Nov. Keizer Wilhelm teekende de acte van afstand, na een vergadering met de bondsvorsten te Berlijn, En denzelfden dag bracht de kabel een telegram over uit Amsterdam, ook van den 3en: Volgens een officiëel bericht uit Berlijn, bekrachtigde de keizer als constitutioneel vorst de beslissingen van den Rijksdag en liet hij prins Max van Baden weten, dat hij zich daaraan zal aanpassen. Ra-ra!

Misschien kan iemand een sleutel vinden in een bericht uit Genève, dat Baron van Rédicot zijn kasteel te Buemes, aan het meer van Zürich, ter beschikking van den keizer schijnt gesteld te hebben, daar treinen met kisten, gevuld met de goederen van het keizerlijk huis, daarheen worden gevoerd.

Ook wist Londen uit den Haag te vernemen, dat het Beiersche volk, wanneer de Keizer mocht aftreden, de rechten op den troon voor zich opvorderde ten gunste van hun koning Lodewijk III.

Een vriendelijke mededeeling van den nieuwen Poolschen Minister van Buitenlandsche Zaken aan zijn Duitschen collega, Dr. Solf, trekt de aandacht. Hij gaf kennis van zijn benoeming en zeide zijn best te zullen doen, de goede betrekkingen van nabuurschap tusschen de beide staten te onderhouden.

De geallieerden geven bij het scheiden van de markt een lijstje van den buit, sinds 18 Juli behaald. 360.000 krijgsgevangenen, waaronder 8000 officieren; 6200 kanonnen plus 39000 mitrailleusen en 4000 bommenwerpers. In October alleen 110.000 gevangenen. Dit lijstje zal de laatste dagen nog wel wat verhoogd zijn.

En thans melden wij nog enkele wapenfeiten, de laatste, naar wij stellig hopen en meenen, van dezen oorlog.

In België is deze weken óf niet gevochten óf zonder succes voor de geallieërden. Wij vernamen er niets van, alleen de laatste dagen, dat zij voor de poorten van Gent stonden. Wel is Valenciennes in Frankrijk genomen, doch, ofschoon er op de rest van het Fransche front hardnekkig gevochten werd, heeft de Entente daar geen groote successen behaald. Zelf gaven zij toe, dat de Duitschers hevigen tegenstand boden vooral bij 't Argonnewoud. Wij denken, dat de Duitschers in deze weken hun grootste massa oorlogsmateriaal in veiligheid hebben gebracht en thans, zooals vlak voor den wapenstilstand werd gemeld, met vlugge schreden een heenkomen naar 't eigen land hebben gezocht. In dit geval heeft de demobilisatie-Oppergeneraal Gröner in den korten tijd sinds zijn benoeming nog knap werk geleverd, waarvoor hij de eer kan opstrijken.

En thans nemen wij afscheid van den *oorlog*.

Vier jaar lang stond de titel „De oorlog” als artikelhoofd in ons blad. Thans hebben de zetters dezen kop kunnen distribueeren.

Mogen deze letters nooit meer in die volgorde en combinatie als kapitaalletters boven een rubriek behoeven te staan.

De wapenstilstandsvoorwaarden aan Oostenrijk.

Washington seinde ze over als volgt:

1. Onmiddellijk eindigen der vijandelijkheden te land en te zee.

2. Algeheele demobilisatie v. h. O.-H. leger en terugtrekken dier troepen, die van de Noordzee tot Zwitserland tegen de Entente vechten.

3. Ontruiming van alle bezette gebieden benevens overgave van alle krijgsmateriaal en steenkool, die zich in de bevrijde gebieden bevindt.

4. Gebruik van alle noodig geoordeelde verkeersmiddelen en ontruiming binnen 15 dagen door alle Duitsche troepen, niet slechts van de Italiaansche en Balkanfronten, doch ook uit het O.-H. gebied; interneering van hen, die daarna nog niet vertrokken zijn.

5. Controle door de geallieërden van de administratie, door Oostenrijk in de ontruimde streken gevoerd en onmiddellijke vrijlating van alle geïnterneerde Entente-krijgsgevangenen; tevens van alle burgerlijke gevangenen dier landen.

6. Onmiddellijk staken der vijandelijkheden ter zee; preciese en volkomen aanduiding van de bewegingen en manoeuvres der Oostenrijksche en ook der Duitsche duikbooten, welke zich in de Oostenrijksche territoriale wateren bevinden.

7. Overgave aan de geallieërden en Amerika van de 34 O.-H. oorlogsschepen.

8. Vrijheid van scheepvaart voor alle geallieërde schepen, zoowel oorlogs- als handelsschepen, in de Adriatische Zee, op den Donau en diens zijrivieren, in de O.-H. territoriale wateren met de bezetting van bepaalde versterkingen.

9. De blokkade der geallieërden blijft bestaan.

10. Alle Oostenrijksche koopvaarders, die op zee aangetroffen worden, zullen genomen worden.

11. Concentratie op een door de Entente en Amerika aan te geven basis van alle O.-H. watervliegtuigen en ontruiming van alle Italiaansche havens, door O.-H. krachten bezet, buiten het nationaal terrein.

12. Bezetting door de geallieërden van de versterkingen aan de Oostenrijksche zeekust.

13. Overgave aan de geallieërden van alle koopvaarders, door Oostenrijk vastgehouden; deze schepen moeten in volmaakten toestand worden afgeleverd.

14. Bevrijding zonder wederkeerige verplichting van alle geallieërde Marine-krijgsgevangenen, militaire- en handelsmatrozen, die in de macht van Oostenrijk zijn.

Me dunkt, het gaat nogal. 't Is nogal „schappelijk,” zooals het schaap zei, toen ze het alleen maar de pooten hadden kapotgeslagen. Thans kunnen de geallieërden op hun briefje met vredesvoorwaarden alles neerschrijven, wat hun hart begeert. Hun vijand ligt gebonden en stuiptrekkend aan hun voeten en kan toch niets meer terug doen. En er zijn er nogal wat, die loeren op dien buit en een stuk van de uiteengevallen Dubbelmonarchie willen wegsleepen. Binnenkort komt er wel meer klaarheid.

Wilson's Nota van 5 November.

Door middel van den Zwitserschen gezant liet Lansing een nota aan Duitschland overhandigen, waarin Wilson zeide, dat de geallieërden een wapenstilstand mogelijk achtten, mits met de belangen der betrokken volkeren rekening werd gehouden en de geallieërden de macht verkregen om de vredespunten, die aan Duitschland zouden worden opgelegd, door te zetten, zoo noodig door de wapen gesteund.

De Entente wil met Duitschland vrede maken op de voorwaarden, in de boodschappen van Wilson dato 8 Jan. en volgende neergelegd; alleen over punt 2, wat handelt over de „vrijheid der zeeën” behouden zij zich de vrijheid voor, op de vredesconferentie het hunne te zeggen. (Hier schijnt iemand de schoen te wringen; zie ons artikel hierover.)

De president herinnert er aan, dat hij op 8 Jan. sprak over het herstel der binnengevallen landen, die moesten worden gebracht in den staat, zooals zij vóór den oorlog waren. De geallieërden nu werkten dit uit om geen twijfel dienaangaande over te laten. Zij spraken hun overtuiging uit, dat Duitschland schadeloosstelling wil geven voor alle nadeel aan de burgerlijke bevolking toegebracht en aan haar eigendommen, zoo ook voor de aanvallen gedaan op zee, te land en in de lucht.

Ten slotte zegt Wilson, dat generaal Foch de gemachtigde van de Entente en Amerika is om te onderhandelen over deze voorwaarden.

Z. H. de Paus dacht over de kwestie der schadeloosstelling eenigszins anders.

Berichten uit de Kolonie.

Hoog bezoek.

De H. E. G. heer Gouverneur, vergezeld van zijn militairen adjudant, bracht Donderdag een bezoek aan het pensionaat „Welgelegen” te Habay en aan het Meisjesweeshuis aldaar.

Officiëele berichten.

Jan van den Biggelaar is tijdelijk belast met de functiën van telegrambesteller bij de draadlooze telegrafie en van brievenbesteller op Aruba.

Aan den Gezaghebber van Aruba H. J. Beaujon is om gewichtige redenen veertien dagen verlof verleend.

Aan den telegrambesteller bij den post voor D. T. alhier E. A. Ellis is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend, en B. Paulina is tijdelijk belast met die functien.

Aan den tijdelijk agent van politie J. Godding is tot herstel van gezondheid drie weken verlof verleend naar Curaçao.

Aan den boschwachter A. Martinus is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend.

Aan den inspecteur van het onderwijs, H. Meerdink, is voor den tijd van acht dagen verlof verleend.

Algemeene vreugde.

Toen Donderdagmiddag het bericht van den wapenstilstand als een loopend vuurtje door de stad ging, zag men overal verheugde gezichten.

Allerlei gissingen en combinaties werden gemaakt vooral over de komst en het vertrek der booten. Er waren er zelfs, die beweerden, dat de „Vulcanus” nu regelrecht naar Holland zou vertrekken.

Van de consulaten wapperden de vlaggen.

Spaansche griep.

Nog steeds woedt deze ziekte op ons eiland en treft geheele huisgezinnen, waarvan soms meerdere leden sterven. Op de Burg. Standslijst tellen wij 40 dooden in het korte tijdsverloop van 24 October tot 6 Nov.; bijna allen slachtoffers van de griep in het stadsdistrict.

De laatste dagen woedt de ziekte hevig in het 3e, 4e, en 5e district, waar ook veel sterfgevallen voorkomen.

De geneesheeren, waarvan er ook reeds enkele ziek zijn, doen hun uiterste best het gevaar te bezweren; de „Botica's” hebben het druk van 's morgens tot 's avonds en het valt op, hoe weinig menschen men, vooral na vijf uur, nog op straat aantreft. De „kabouter” zooals de volksmond de ziekte noemt, heeft ons eiland flink te pakken.

Verschillende barken, schoeners en stoomschepen (ook de Spaansche boot gisteren) komen met de gele quarantaine-vlag binnen, soms ook met dooden aan boord.

Op Bonaire en Aruba neemt de epidemie ook nog toe en vallen er slachtoffers. Een goed teeken is dat de scholen, die de vorige en deze week gesloten waren, weer geopend kunnen worden.

Moge de ziekte spoedig bedwongen zijn.

Ondersteuning.

Nu in dezen tijd van algemeene ziekte de armoede overal het hoofd opsteekt heeft de Gouverneur aan het ondersteuningsfonds van de Ned. Antillen verzocht f 300 ter beschikking te willen stellen van den Gezaghebber op Bonaire. Eenzelfde som is uitgetrokken voor het 4e en 5e. district, terwijl ook het 3e thans met f 300 is bedeeld.

Wij hopen, dat met de ziekte ook de algemeene ontbering spoedig eindigen moge.

Spaansche boot.

Gisteren kwam de „P. de Satrustegui” onze haven binnen. De laatste Spanjool, die vóór hem binnenkwam, was de „Montevideo” die op 16 Aug. onze haven binnenliep. Toen maakten wij een tijd mee, dat er in één maand vier Spaansche booten binnenkwamen, thans liggen er bijna drie maanden achter ons, waarin wij de rood-geel-roode vlag niet meer gezien hebben.

Goed teeken.

Wij lazen in „De Surinamer”

De Minister van Koloniën Idenburg heeft telegrafisch opgave gevraagd van de hoeveelheden en de soorten der hier op verscheping wachtende goederen en de daarvoor verlangde scheepsruimte. Voorts welke artikelen kunnen en moeten verscheept worden en naar waar.

Dit telegram is aan de Kamer van Koophandel en Fabrieken opgezonden voor de beantwoording.

De Agent van de Koninklijke West-Indische Maildienst deelt ons mede van zijne Hoofddirectie in Amsterdam telegrafisch bericht te hebben ontvangen haar telegrafisch op te geven welke hoeveelheden koffie en cacao in deze kolonie op verscheping wachten.

Dit zijn goede teekenen, die op een spoedige uitvaart uit Holland wijzen. Dan doen de K. W. I. M. booten ook onze Kolonie weer aan, waar ook nog wel wat voor het Moederland ligt, maar die ook haar aangekochte waren, te Amsterdam en elder opgestapeld, graag spoedig ziet arriveeren.

Nog een weinig geduld en de goede, oude tijd breekt weer aan.

„Albertina.”

Den 30en October is de schoener „Albertina”, die sinds 15 Juni te Punta Barcoe Paraguana vastgezeten heeft, in de haven van Aruba teruggekeerd.

Aan den eigenaar onze gelukwenschen met het behoud van het schip.

Goed voorbeeld doet......

In Suriname is een commissie benoemd om de verrieten zilverbons te vernietigen. Uit een hygienisch oogpunt ook vooral is die intrekking en vernietiging toe te juichen. Papier is immers een vruchtbare bodem voor microben en vuil papier nog meer. In onze kolonie ziet men ook de gele zilverbonnen van f 1. soms in een toestand, dat men ze liever met een tang dan met de hand aanpakt.

Burgerlijke stand.

Opgaaf van het aantal geboorten, sterfgevallen en huwelijken, welke hebben plaats gehad gedurende de maand Sept. 1918.

	Geboorten. M. gesl.	Vr. gesl.	in echt	b. echt	Overleden M. g.	Vr. g.	Aangegeven Levenl. in echt	b. echt	H.
Stadsdistrict	21	24	20	25	6	15	1	2	11
2e. district	12	8	9	11	0	6	1	0	4
3e. district	15	6	12	9	6	4	1	2	1
4e. district	4	2	6	0	2	0	0	0	0
5e. district	5	11	11	5	2	0	0	0	2
Totaal.	57	51	58	50	16	25	3	4	18

Aardbeving Porto Rico.

Nu men op Curaçao de weldadige hand naar de zwaarbeproefde buurkolonie uitstrekt, meenen wij goed te doen, nog enkele bijzonderheden te vermelden, die nog niet algemeen zijn en die de vreeselijke ramp aldaar illustreeren. Wij geven deze bijzonderheden uit een brief, ontvangen van Bayamon:

„Onze kerk alhier heeft haar klokketoren verloren; de drie klokken zijn naar beneden gekomen en hebben den muur van de doopkapel aan één zijde geheel naar beneden gesleurd. Het gewelf is rijk voorzien van barsten en de nieuwe beschildering, juist een week te voren klaar gekomen, heeft door de neergevallen stukken cement veel geleden. In Isabela zijn de twee torens door het dak gevallen en hebben de geheele kerk verwoest. Pater P. was juist in de kerk aan het mediteeren; toen hij het vreemde lawaai hoorde, stond hij op en liep naar buiten. Op den drempel staande, viel achter hem het nieuwe cementen dak in, kolommen en stukken muur meesleurend.

In andere steden is de schok nog heviger geweest. In Aguadilla, ten W. van Isabela, is eerst de stad verwoest en heeft de zee, die daarna met geweld de stad binnenstroomde, ongeveer 300 huizen omvergeworpen of beschadigd. Ook Mayaguez is voor 70% verwoest; men moest de kerk aldaar met dynamiet laten springen van wege het gevaar, dat zij zou omvallen.

De algeheele schade beloopt in de millioenen dollars. Men begrijpt, dat in zulke omstandigheden de giften van onze kolonie welkom zullen zijn.

Venezuela en de griep.

De couranten uit Caracas melden, dat de Spaansche ziekte ook daar op geweldige wijze huishoudt. De slachtoffers loopen in de duizenden en de rouwadvertenties in de bladen zijn soms enorm. Doch de Nationale Gezondheidsdienst is er prachtig geregeld, de Roode Kruis-afdeelingen werken uitstekend, doctoren confereeren met elkander en geven hun practijk-ondervindingen aan. Het volk wordt algeheel op de hoogte gebracht van de middelen ter voorkoming en bestrijding, de publieke weldadigheid kent haast geen grenzen; giften van 1000 en 2000 Bolivars worden geschonken, kortom er heerscht een uitmuntende organisatie, iets, wat in zulke dagen een eerste voorwaarde is om een dergelijke ziekte te bestrijden.

Daaraan heeft men het ook te danken, dat er zoovelen na enkele dagen (men spreekt zelfs van 3 etmalen) weer genezen en wel aan het werk kunnen gaan.

„Red D” Line.

Wij wachten nog steeds op de „Zulia”, die 30 September met gebroken schroef van hier vertrokken is. Nu het duikbootgevaar ook in deze streken voorbij is, zal, hopen wij, spoedig de oude, geregelde dienst van de „Red D” line weer geopend worden.

Postterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven.

Aangeteekende stukken: Otto Correa M. E. Einaar, Julio Kelles, Federico Khu, C. A. C. Klaverweide, Jose Magale, M. Mydrecht.

Bekendmaking.

De ondergeteekende maakt hierbij bekend, dat de Kortijnweg, van den Roodeweg tot den Witteweg, voor het verkeer met rijtuigen, motorrijtuigen en alle andere vervoermiddelen weer opengesteld is, terwijl de vergunning om over de gronden van het erf „San Mateo” te rijden in de richting naar den Witteweg ingetrokken wordt.

Curaçao, den 9en Nov. 1918.

De Procureur-Generaal,

J. B. Gorsira.

Ingezonden.

(Buiten verantwoordelijkheid der Redactie)

Ook op Aruba, me dunkt, voegen zich al de ambtenaren en ingezetenen bij de onderteekenaars van het protest dat volgens „El Boletin Comercial" van den 29 dezer reeds via New York naar Nederland aan Z. E. den Minister van Koloniën zou zijn verzonden.

Wij zien ons ook niet graag als stiefkinderen behandeld, en verheffen daarom ook onze zwakke stem, hopende dat ze weerklank zal vinden in het lieve Moederland.

Een treurige toekomst voorwaar, voor de Kolonisten in Gouvernements-dienst, wanneer alle goed bezoldigde betrekkingen die door hen met even goeden uitslag bekleed kunnen worden, hun den neus voorbij moeten gaan, en hiervoor de voorkeur wordt gegeven aan een Nederlander, om de eenvoudige reden, dat deze in Nederland geboren is.

Maakt de Kolonie Curaçao dan geen deel uit van het Moederland, is ze geen brokje van Nederland te noemen?

En hare inboorlingen, van wien de onderscheidene betrekkingen van aanzien of minder belang toever trouwd zijn, zijn ze met eene kleine uitzondering na niet allen volbloed Nederlanders? Afstammelingen van Nederlanders in wier aderen het zuivere Nederlandsch bloed vloeit en die dezelfde vurige liefde in hunne harten bezitten voor het Moederland als de op Neerlands grond geboren mannen?

Een voorrecht is billijk dat de Kolonist boven den Nederlander moet behouden en dit is: dat de betrekking waarvoor hij jaren en jaren gewerkt en naar gestreefd heeft aan hem na zooveel zwoegen en tobben ook toegekend worde. Anders zal het geschieden, dat alle jonge ambtenaren die thans met een weinig tevreden zijn in de hoop dat eene schoone toekomst later voor hun is weggelegd, bij het ondervinden van het tegendeel, hunne kleine betrekkingen ook opgeven na den oorlog en dollars in plaats van guldens gaan verdienen op vreemde bodems, nu eenmaal het Moederland ze niet erkennen wil als hare waardige zonen.

Laat men dan ook jonge krachten uit Nederland naar de West zenden voor de nietsbeteekenende betrekkingen!

Wanneer de ouders en voorouders van den geachten heer Boomgaart allemaal geboren Nederlanders zijn, dan meen ik dat zonder tegenspraak dient aangenomen te worden, dat ook hij volbloed Nederlander is, met 't klein verschil enkel dat zijn wieg niet op Nederlands grond gestaan heeft.

En, dit is ook het geval met bijna al de Ambtenaren in de Kolonie.

Allen zijn uit Nederlandsche ouders geboren, afstammelingen dus van geboren Nederlanders.

Laten wij hopen dat het voorstel in de 2e kamer ten opzichte van deze niet wenschelijke verandering, tot het voorstel slechts zal blijven en dat de Kolonisten, waaronder ook ons geachte Administrateur de heer Boomgaart, voor de groote onrecht vaardigheid waarvan er spraak is niet zullen behoeven te vreezen, en nog minder die te ondervinden.

Aruba 31 October 1918.

L.

Buitenland.

Eere, wien eere toekomt.

De „Manchester Guardian," een Engelsch blad, dat tijdens den oorlog blijken van gematigdheid en zelfbeheersching heeft gegeven, iets wat tot vertrouwen stemt, geeft in een eenvoudig gesteld artikel de praestaties weer van de Entente-marines. Dat Engeland hierin het leeuwenaandeel heeft gehad, is voor een ieder duidelijk. Wij laten hier den schrijver van genoemd artikel aan het woord, die zegt:

„Het is nu vier jaar geleden, sedert de slageskaders naar hunne geheime oorlogsbases voeren en de Engelsche marine plotseling de eenige beslisste en vaststaande factor werd in een oorlog zonder weerga bewogen wereld. Het is een aangename gedachte, dat, terwijl geheel Europa verontrust en ontzet was, om de wijze, waarop Duitschland het toonde, wat een groot en modern leger kan zijn en doen, er te Berlijn onrust en verbazing heerschte, toen het duidelijk werd, dat ten slotte de macht ter zee de eenige oplossing was voor de groote, nieuwe, ontzettende problemen en dat die macht, reeds zoo groot, maar weinig voor uitbreiding vatbaar, in Engelsche handen lag.

De voornaamste taak der marine was, op al de wereldzeeën het transport van manschappen, materiaal en levensmiddelen te verzekeren.

Tusschen den datum der oorlogsverklaring en 30 Juni van dit jaar moest de Entente ongeveer twintig millioen man, twee millioen dieren en ongeveer 110.000.000 ton voorraden vóór leger en vloot over zee vervoeren — hoeveelheden zóó groot en van zóó verschillenden aard, als men nooit te voren had mogelijk geacht.

De onderzeeër-oorlog nam in hevigheid toe en bereikte zijn toppunt, maar toch werd het groote transportwerk onophoudelijk voortgezet. De marine, die in Augustus 1914 aan oorlogsbodems en hulpvaartuigen een waterverplaatsing van 2.500.000 ton had, was in Juni van dit jaar tot 6.500.000 ton aangegroeid. Het personeel was van 148.000 tot bijna 400.000 man uitgebreid en van die 20.000.000 man die vervoerd werden, verloren tot 27 April 1918 slechts 3.282, of ongeveer één per 6000, het leven ten gevolge van de actie der vijandelijke marines.

Daarom nogmaals: Eere wien eere toekomt.

Business.

Het is algemeen bekend, dat Amerika in dezen oorlog een aardigen duit verdiend heeft en dat het goud uit Europa den Oceaan is overgestoken naar de zakken van menig Amerikaansch handelsman, niet het minst ook is terechtgekomen bij den Thesaurier-generaal der Vereenigde Staten.

Wij zijn thans in de gelegenheid, dit feit met enkele cijfers te illustreeren, ontleend aan Sidney Brooks bijdrage in een aflevering van „Sperling's Journal."

De uitvoer der Vereenigde Staten bedroeg naar de waarde in 1913 491,000,000 pd. st. en in 1917 1,240,000,000 pd. st. De export van geheel of gedeeltelijk bewerkte producten toonde een nog grooter vooruitgang; hij was gestegen van 249,000,000 pd. st. in 1913 tot 826,000,000 pd. st. in 1917, d. i. een toeneming met 230 pCt. De Vereenigde Staten leveren thans bijna de helft van alle fabricaten, die in den handel der naties van de wereld komen. Vijf jaar geleden stonden zij no. 3 op de lijst der export-landen. Thans staan zij zóóver vooraan, dat zij feitelijk een klasse apart uitmaken.

Een gevolg van deze transformatie is, dat de Vereenigde Staten, van een schuldhebbend volk, de voornaamste crediteur-natie der wereld zijn geworden. Er is becijferd, dat zij in het bezit moeten zijn gekomen van tenminste 2,000,000,000 pd. st. waarde aan aandeelen, obligatiën e. a. geldswaardige papieren, die vroeger het eigendom waren van Europa of van Europeanen. In hetzelfde tijdsverloop zijn de uitvoeren der Vereenigde Staten naar Zuid-Amerika gestegen van 29,000,000 pd. st. tot meer dan 60,000,000 pd. st. naar Azië van 22,000,000 pd. tot meer dan 64,000,000 pd. st., buiten de ongeveer 20,000,000 pd. st. koopwaar, die naar Rusland was verstuurd via den Siberischen spoorweg.

In de Amerikaansche fabrieken werden in 1917 2,000,000 balen katoen meer verwerkt dan in 1913.

Toen de Vereenigde Staten in den oorlog kwamen, hadden zij de kleinste schuld van alle eerste-rangs mogendheden. De oorlog heeft aan de Vereenigde Staten iets meer opgeleverd dan een grooter totaal vermogen dan ooit tevoren in het bezit was van één enkele natie.

Goed vooruitzicht.

In Duitschland wordt uit naam van het oorlogs-grondstoffenbureau verklaard, dat het gebrek aan stoffen voor kleeren al veel verminderd is en het rijkskleerenbureau de beschikking heeft over verscheidene millioenen meter deugdelijke stoffen voor bovenkleeding en binnenkort ook verscheidene millioenen meter stof voor ondergoed zal ontvangen terwijl uit één millioen meter 350,000 kostuums kunnen vervaardigd worden.

De overheid heeft dan ook bekend gemaakt, dat een tweede inzameling van gedragen kleeding voor de armbedeeling waarvoor men vreesde, niet noodig zal zijn.

Knappe ingenieurs.

De correspondent van de „Daily New" seint aan zijn blad:

Een van de grootste fouten van het Turksch beheer te Jeruzalem, was het nalaten de stad van een voldoenden watertoevoer te voorzien. Wat zij gedurende hare 400-jarige regeering niet hebben kunnen volbrengen, werd door Engelsche ingenieurs in ruim twee maanden tijd tot stand gebracht. Voor de eerste maal in de geschiedenis, kan iedere burger in Jeruzalem, zooveel zuiver water ontvangen als hij verlangt. De schilderachtige waterdrager zal nu voorgoed verdwijnen, en zijn krachten zullen op andere wijzen gebruikt kunnen worden.

De kiemen van talrijke ziekten, die zijn leeren waterzak bevat, zullen het leven der bewoners niet langer bedreigen en het doodelijk gevaar van het bronwater zal nu voor het grootste deel verdwijnen. De ingenieurs vonden een groep van springbronnen in een zuiver vergaarbekken, in de heuvels buiten de stad. De bronnen leverden 14.000 H.L. water per uur en dit wordt door leidingen naar de stad gebracht. De ziekenhuizen zijn direct verbonden met de waterleidingen. De bevolking is zeer tevreden, rijkelijk gebruik van rein water te kunnen maken.

Ideeënvergiftiging.

Zoowel in de Ententelanden als in die der Centralen heeft een gedeelte der pers zich deze vier jaren verdienstelijk (?) gemaakt door het volk op te hitsen, valsche verhalen en feiten op te disschen, waardoor de volkshaat wederzijds hoog opvlamde en moeilijker te blusschen zal zijn. In Engeland houdt zich de Northcliffe-pers vooral met dit bedrijf bezig, in Duitschland de annexionistische bladen, in Frankrijk de revanche-zuchtige couranten.

Ook de Amerikaansche gaan niet geheel vrij uit en nog kort geleden kwam generaal Pershing zelf tusschen beide, toen het hem met de leugencampagne toch te bar werd.

Wij putten thans uit de „National Review" het volgende:

„Zelfs wanneer de Fransche regeering naar Bordeaux zou vluchten en de Engelschen te lande overweldigd zullen worden, zouden wij een Duitschen vrede nog geen stap nader zijn gekomen; want wij mogen eenvoudig dezen oorlog niet verliezen De Duitscher toch is noch redelijk, noch menschelijk. Hij is een afzichtelijk beest, dat in menig opzicht den duivel in de schaduw stelt. Daartegen moeten wij strijden ondanks alle vrienden van een vreedzaam vergelijk, die alle moeilijkheden tusschen menschen door overeenkomst zouden willen oplossen. Zij vergeten daarbij, dat wij ditmaal niet met menschen te doen hebben, maar met Duitschers. Derhalve wordt al het gezwets over vergelijk zonder beteekenis."

Als pendant vermelden wij wat de „Vorwärts" onlangs meldde:

De Sedandag, die weer nadert is nog steeds de officieele feestdag voor de scholen en een van de onderwijzers moet bij de gelegenheid het groote wapenfeit voor de jeugd herdenken.

Ten einde zijn collega's een weinig tegemoet te komen, heeft de onderwijzer Th. Francke een feestrede voor de jeugd vervaardigd en in het „Berliner Lehrerblatt" doen opnemen. De spreker heeft het uitsluitend over de Franschen en hij vertelt zaken, die niet alleen historisch maar vooral ook paedagogisch te denken geven.

Zoo vertelt hij, dat de Franschen uit Noord-Afrika komen en sinds den oertijd berucht zijn om hun bloeddorst, wraakzucht en moordlust. De Parijsche bloedbruiloft levert daarmede het bewijs voor. Het ergst is in de Galliër de bloeddorst tegen de Duitschers en in oorlogstijd wordt de tijger in den Franschman wakker; dan wil het oer-Afrikaansch beest bloed zien, bloed likken. Dan voelt het een ontembare wellust in kwellen, mishandelen, martelen en vermoorden van Duitschers.

Dan vertelt de heer Francke, dat er in Frankrijk buitengewoon veel verminkte kinderen zijn. De ouders laten hun kinderen in inrichtingen verminken, om de kinderen vervolgens uit bedelen te zenden. En die martelinrichtingen duldt de Fransche regeering. Na dit verteld te hebben, roept de schrijver uit: Leeft er dan geen tijger in den Franschman?"

De „Vorwärts" roept de hulp van den minister van onderwijs en der ouders in, opdat dit geschrift niet duizenden kinderzielen zal kunnen vergiftigen. Zulk geschrijf is, meent het blad, zaad voor een nieuwen wereldoorlog.

Een reuzenschip.

Er was een oogenblik, waarop de wereld meende, dat het grootste schip, wat bestaat, naar den kelder was gejaagd. Wolff had de torpedeering gemeld, die later niet waar bleek te zijn, doch onttrokken aan de „Justitia" (ex-„Statendam") van de Holl-Am. Lijn.

Naar aanleiding dier vergissing geven wij eenige interessante bijzonderheden over het nog bestaande, grootste schip „Leviathan" (ex-„Vaterland").

Het schip heeft een inhoud van bijna 55.000 bruto registerton (1 registerton is 2.83 M3). Het is eigenlijk het grootste schip ter wereld; de grootste Engelsche steamers der Cunardlijn, de *Aquitania* en de *Olympic* maten slechts 47.000 ton, terwijl de *Imperator*, ook een Duitsche boot van de Hamburg-Amerikalijn, het niet verder brengt dan 51.000 ton. De lengte van de *Vaterland* bedraagt 290 M., de breedte 30 M., de diepgang beladen 11.30 M., de hoogte van het schip, van de spits van den hoofdmast tot den kiel 76 M., de hoogte der schoorsteenen boven den kiel 56 M., de doorsneden der schoorsteenen in de lengte 9 M., de dwarsdoorsnede 5,5 M.

Technisch is de *Vaterland* eveneens het meest volmaakte schip der wereld. De machines van het schip zijn normaal 60.000 paardekracht vierschroefturbines, die een maximum prestatie van 95.000 paardekracht toelieten. Op de proefvaart werd met 90.000 paardekracht een gemiddelde snelheid van 26 knoopen bereikt. Voor de stoomopwekking voor de machines zijn 46 geweldige ketels noodig, op een oceaanreis werden ruim 8000 ton steenkolen verbruikt.

Meer dan 5000 passagiers kan de *Vaterland* op hare vaarten herbergen. De bemanning van het schip telde 1234 man. Het schip is voorzien van talrijke prachtige kajuiten eerste klas, van ruim 1200 bedden tweede klasse en van slaap- en woonruimten voor meerdere duizenden tusschendekspassagiers. Bovendien bezit het schip een beroemde bibliotheek, een zweminrichting, een geheele drukkerij en een bazaar, waar men geen artikel tevergeefs zoekt. Een begrip van den omvang van het levensmiddelenverbruik op een reis heen en terug krijgt men als men leest, dat het schip meer dan 50 centenaar versch vleesch, 150 centenaar brood, 48.000 eieren, 1000 centenaar aardappelen, 50 centenaar kaas, 50 centenaar boter, enz. mee nam.

De kosten van het schip bedroegen 35 millioen mark. De bouwer van het schip was ingenieur Förster, de leider der scheepsbouwafdeeling der Hamburg-Amerikalijn. Behalve de *Imperator* bezat de Hamburg-Amerikalijn nog een schip van de *Vaterland*-type, n. l. de *Bismarck*, die kort voor het uitbreken van den oorlog in Hamburg van stapel liep.

Onthoudt het!

De bekende Japansche econoom Musao Kambe schrijft in het Meinummer van het tijdschrift *Dai Nippon*:

„Wij dienen ons belang het best als wij verder niet te veel aan dezen oorlog deelnemen. Wij bevinden ons in veiligheid zoolang de westelijke volken voortgaan elkaar te verpletteren en uit te putten. Als ons land handelend moet optreden, dan zal het eerst zijn, als het westen doodgebloed is."

De zuinigheid van keizer Wilhelm.

De draadlooze Amerikaansche dienst meldt:

„Niet lang geleden werd ontdekt, dat de „gouden" beker, dien de Duitsche keizer ten geschenke had gegeven aan de New Yorksche jachtclub en die op 1000 pond sterling werd geschat, uit ordinair metaal bestond en verguld was, terwijl de waarde slechts 7 p. st. bedroeg. Ook andere geschenken van keizer Wilhelm bleken niet te zijn, wat zij schenen. In 1898 gaf hij een gouden beker als prijs voor den Taunusmotorwedstrijd, die gewonnen werd door de firma Fiat te Turijn. Het prachtige kunststuk werd door de firma tentoongesteld en men schatte de waarde op 2000 p. st. Verleden jaar bood de firma den beker aan de Italiaansche regeering als een oorlogsgift. Hij werd naar de munt gezonden en daar bleek, dat hij slechts zeer dun verguld was en geringe waarde vertegenwoordigde.

De firma nam den beker terug en zond de regeering 2000 p. st. in baar geld. Zij kan nu den beker weder tentoonstellen, maar nu als een bewijs voor de zuinigheid van keizer Wilhelm.

Engeland niet zelfzuchtig.

Het wachtwoord van Lloyd George was ettelijk dat van Churchill: volhouden! volhouden! En de Engelsche premier voegde er voor de zooveelste maal bij: „Wij voeren deze oorlog niet om zelfzuchtige bedoelingen. Wij strijden voor de vrijheid der onderdrukte volken...".

De *Prawda*, het bekende Russische orgaan, antwoordde hierop:

„De algemeene oorlog tegen Duitschland is een oorlog voor de verovering van Klein Azië, Perzië, en de Duitsche koloniën door Engeland. Oorlogvoeren beteekent met hen gemeene zaak maken die Ierland onderdrukken..."

Inderdaad, zoo denken er velen. Indien Engeland geen zelfzuchtige oorlogsdoeleinden had, had het al lang een einde aan den oorlog gemaakt. Zoo onzelfzuchtig is Albion niet, dat het honderdduizenden van zijn zonen zou opofferen voor een ideaal; dat gelooft niemand, die de historie heeft bestudeert, zelfs geen enkele Engelschman. In de verte wenkt welkome oorlogsbuit in den vorm van uitbreiding van zijn bezittingen.

Paul Krüger, die het weten kon, zei eens: „Indien de maan bewoond ware, zou John Bull die gaan veroveren." Onzelfzuchtigheid en Engelsch zijn twee tegenstrijdige zaken.

Bekendmaking.

De verkoop van Zilveren, Gouden en Juweelen voorwerpen, beleend ter Spaar- en Beleenbank van 1 Maart 1917 tot en met 31 Augustus 1917, onder **No. 4346 S** tot en met **No. 3490 T**, zal plaats hebben op Donderdag den 14en November a. s. en volgende Donderdagen.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao, 9 Nov. 1918.

De Voorzitter,
C. S. Gorsira.

9